

YAYINLAR

METALİK MÂDEN YATAKLARI

Prof, Dr, ALTAN GÜMÜŞ, 1979.

Kitabın birinci baskısı 1974 de yapılmıştır, ikinci baskıda yeniden düzenlemeler yapılmış birkısım bilimsel boşluklar giderilmiş ayrıca yerbilimlerinde güncelliğini koruyan levha tektoniğinin cevherleşme ile ilişkileri ayrı bir bölüm olarak eklenmiştir. Kitabın genel içeriği şöyledir.

Maden yatakları tarihçesi ve ilgili terimleri
Cevher yataklarının sınıflandırılması
Yataklanma ve yan kayaç ilişkileri
Cevher yapı ve dokuları
Maden yataklarında jeokimyasal ve fiziko-kimyasal kavramlar
Kalıntı yatakları
Oksidasyon ve sementasyon yatakları
Kırıntı yatakları
Tortul kayaçlar içinde katmansı yataklar
Kimyasal ve biyokimyasal sedimanter demir ve manganez yatakları
Kurşun ve çinko yatakları
Kömürlü veya bitümlü şeyi veya arjillitler içindeki yataklar
Kırıntılı tortullarda ki yataklar
Granitleşme ve granit kayaçlara bağlı yataklar
Pegmatitik yataklar
Pnömatolitik yataklar
Pirometazomatik yataklar
Hidrotermal yataklar
Volkanizma ve yarıvolkonizmaya ilişkin yataklar
Taneli bazik ve ultrobazik kayaçlara bağlı olan yataklar
Başkalaşım ve başkalaşmış serilere bağlı yataklar
Levha tektoniği ve cevherleşme

Selçuk Bayraktar

GENEL JEOLJİ

CİLT : I YERBİLİMLERİNE GİRİŞ

Prof. Dr. İHSAN KETİN, 1977 İTÜ Kütüphanesi Sayı : 1096

Eser, 1957 de yayımlanmış ve 1973 yılında dördüncü kez basılmış olan «Umumî Jeoloji I. Kısım, Arz Kabuğunun iç Olayları» isimli kitabın yeniden kaleme alınması ile oluşmuştur. Eser yerbilimlerinde ki yeni gelişmeleri sınırlı bir oranda kapsamakta, özellikle de şu konuları içermektedir :

Jeolojinin tanımı, konusu ve tarihçesi
Güneş sistemi ve evren
Yeryuvarın fiziksel ve kimyasal özellikleri
Yerkabuğunu oluşturan mineraller ve kayaçlar
Tabakalı kayaçların özelliği, yaşı ve yapısı
Litosferdeki hareketler : Depremler, Epï-rojenik ve orojenik hareketler, levha tektoniği, kıtaların kayması ve okyanusların oluşumu.

Selçuk Bayraktar

FOTO JEOLJİ

Dog, Dr. YUSUF TATAR, 1978

KTÜ Yerbilimleri Fakültesi Yayın No, : 14

Özellikle son yıllarda, jeolojik çalışmalarda hava fotoğraflarının kullanılması giderek ortam bir önem kazanmıştır. Tüm yerbilimcilere yararlı olan kitap şu konuları içermektedir.

Fotojeolojinin tanımı, tarihçesi, önemi
Hava fotoğrafları hakkında teknik bilgiler
Hava fotoğrafları üzerinde jeolojik yorumlar
Hava fotoğrafları üzerinde uzunluk ve yükseklik ölçümü ve bunun jeolojide uygulamaları
Uzaktan algı tekniği hakkında genel bilgiler

Selçuk Bayraktar

SEDİMENTOLOJİ VE SEDİMENTER KAYALAR

Prof. Dr. FUAT BAYKAL, 1977

İstanbul Üniversitesi Yayınları Sayı : 2B97

Kitap şu konuları içermektedir ;

Tarif, özellik, çeşit, adlama, görüntü
Kayaların karışımına giren klastik ve Mas-
tik olmayan elementler
Sediment kayalarda doku
Sediment kayalarda İnorganik, kimyasal, or-
ganik yapılar
Sediment kayaların oluşması
Sediment kayalarda stratifikasyon düzlemi,
şistozite, erozyon düzlemi, dilinim, diaklaz,
fissür, fay ve akıntı izleri
Sedimenter kayaların sınıflaması
Melez kayalar

Selçuk Bayraktar

THE GEOLOGY OF VAN

(Van Gölünün Jeolojisi)

E.T, DEBENB ve Doç. Dr. EURTMAN, 1978
M.T.A, Enstitüm Yayınları : 169

Eserde, Van gölünün jeolojik gelişimi ince-
lenmektedir.

Çalışmalara türk ve yabancı 23 yerbilimci
katılmıştır. Eser 21 makaleden oluşmaktadır.

Kitabın son makalesinde önceki ayrı ayrı
bölümlerin başlıca sonuçları verilmekte ve Van
gölünün jeolojik gelişiminin tamamlanması açı-
sından genel bir yorum bulunmaktadır.

Selçuk Bayraktar

ULUSLARARASI STRATİGRAFİ KILAVUZU

Uluslararası Jeoloji Bilimleri Birliği (IUGS)
Stratigrafi Komisyonu'nun Uluslararası Stra-
tigrafi Askomiyonu, 1976

Çeviren ; Prof, Dr, İ, ENVER ALTINLI, 1978
T,P,A,O, Yerbilimleri Yayınları,

.Kılavuz; stratigrafi sınıflaması ilkelerinde
uluslararası anlaşma sağlama, uluslararası or-
taklaşa kabullenebilir stratigrafi usullerinin bir
stratigrafi adlanması ile kurallarını geliştirme,
daha üstün düzeyde uluslararası haberleşme iş-

birliği, karşılıklı anlayış sağlamak ve böylece
yeryüzündeki stratigrafi çalışmalarını etkinliğe
kavuşturmak amacını gütmektedir. Kılavuz baş-
lıca şu konuları içermektedir :

Stratigrafi sınıflaması ilkeleri
Tanımlar ve usuller
Stratofıpler
Litosıratlgrafl birimleri
Biyostratigrafi birimleri
Kronostratigrafi birimleri
Lito - 'biyo • krono - ve daha başka türden
stratigrafi birimleri arasındaki ilişkiler

Selçuk Bayraktar

TORTUL KÂYAÇ TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ VE ATLASI

Çevirenler; Dr, SALİH YÜKSEL ve Dr,
8ELAHATTİN PELİN, 1976,
K.T.Ü. Yerbilimleri Fakültesi Yayın No, : 7

Kitap sözlük bölümü ile 85 fotoğraf içeren
atlas bölümü ve tablolardan oluşmaktadır. Söz-
lük bölümü şu konuları içermektedir.

Terijen detritlik kayaçlar
Deirtilik olmayan silis kayaçları
Karbonat kayaçları
Fosfat kayaçları
Evaporitler grubu
Organik madde ve kayaçlar

Selçuk Bayraktar

MERCURY DEPOSITS in TURKEY

(Türkiye'deki Cıva Yatakları)

Dr, M, YILDIZ ve E, N, BAİLEY, 1978
U,S, Government printing office, Washington.

1974 yılında hazırlanmış olan eserde Tür-
kiye'de bilinen bütün cıva yatakları tek tek ele
alınarak jeolojisi, mineralojisi, cevher yatakları-
nın durumu, üretimi ve tarihçesinden bahse-
dilmektedir. Eserin içeriği kısaca şöyledir :

Cevherin bulunduğu ana kayaç hemen her
yatakta değişiktir. Konya'da kireç taşı- Kara-
burun yarımadasında silisleşmiş kumtaşı, tuf ve
fillitik şeyi; Ödemiş ve yöresinde şist negnayş;
Muratdağı ve Alaşehir yöresinde ilk defa sap-

tarlan (sllika-karbonatlı kayaçlar) sllisleşmiş serpantenit; cevherin bulunduğu önemli kayaçlardır.

Yegâne ekonomik cıva minerali olan zînober her yatakta mevcuttur. Bunu, metazînober, metal cıva takip etmektedir. Dünyada birkaç yerde bulunan swatzit (cıva-tetrahedrit) Konya • Muratbağında - saptanmıştır.

Pirit hemen her yatakta, markasit ise bazı yataklarda görülmüştür.

Kuvars en çok rastlanan gang mineralidir. Gerek cevher ve gerekse gang mineralleri oldukça sığ derinlikte, genellikle çatlakları doldurmuşlardır,

Tektonik hareketlerin kontrol ettiği cevherleşme Tersiyer'den daha gençtir.

Dr, Mehmet Taner

APPLICATION OF GEOCHEMISTRY TO THE SEARCH FOR CRUDE OIL AND NATURAL GAS

(Jeokimyanın Ham Petrol ve Doğal Gaz Aramasına Uygulanması) B, Hitchon, ed., 1977

Special Issue of the Journal of Geochemical Exploration, Vol. 7, No. B

Elsevier Scientific Publishing Company (P.O. Box 211, Amsterdam, Hollanda), Şifls.

Petrol ve doğal gaz aramalarına uygulanan jeokimyasal yöntemler sedimanter havzalarda, sondaj çalışmaları sırasında organik maddelerin algılanması ve tanınmasına, oluşum sularının (formation waters) jeokimyasal özellikleri ile ilgili veri, bilgi ve kavramlara dayanır. Şimdiye kadar jeokimyasal yeraltı kaynakları aramaları ile ilgili yayınların çok azı petrol ve doğal gazla ilgili olmuştur. «Journal of Geochemical Exploration» dergisinin bu Özel sayısı jeokimyanın hidrokarbon kaynakları aramalarına uygulamaları ile ilgili yedi bilimsel yazıyı içermekte ve jeokimyanın bu konudaki önemini biraz olsun belirtmeye katkıda bulunmaktadır, ilk bölümde W. G. Dow, Jeokimyasal yöntemlerle petrol ve doğal gaz aramalarında tortul kayaçlar içindeki kerojen çalışmalarının önemine değinmektedir. C.W.D. Milner ve diğerleri hidrokarbonların olgunlaşma, biyolojik çürüme ve su-

yıkınması gibi işlemler altında kapanlarında geçirdikleri değişimler, kimyasal bileşimleri üzerindeki etkiler üzerinde durmakta ve bunun hidrokarbon sınıflamasında ve yeni hidrokarbon kaynaklarının aranmasındaki önemini belirtmektedirler. Duraylı izotop jeokimyasının petrol ve doğal gaz aramalarındaki önemi iki yazı ile dile getirilmekte: A.N. Fuex duraylı karbon izotopları ve H. R. Krause sülfür izotopları çalışmaları ile hidrokarbon kaynakları aramalarının kuram ve uygulamalarını vermektedirler. Petrol sondaj çalışmaları sırasında karşılaşılan oluşum suyunun gerek kapandaki petrol ve gerekse çevrede tortul kayaçlar içinde bulunan maden yatakları ile köken ilişkisi vardır, H. Costau, bir sedimanter havzada petrol aramalarında oluşum suyunun kimyasal ve hidrodinamik özelliklerinin önemini anlatmakta ve bunları kuramsal bir temele oturtuktan sonra Örneklerle uygulamalarına geçmektedir. Son iki bilimsel yazı denizlerde jeokimyasal hidrokarbon arama yöntemleri ile ilgili : W. M. Sackett, deniz suyunda doğal hidrokarbon gazların kızılötesi (infrared) analizörü veya gaz kromatografisi aygıtları ile algılanması, tanınması ve ölçülmesi yolu ile yapılan hidrokarbon aramaları; W. E. Reed ve I. R. Kaplan ise deniz suyu ve tortullarında doğal petrol sızıntılarının, Özellikle duraylı karbon ve sülfür izotoplarının Ölçümünden giderek yeni petrol yataklarının nasıl aranabileceğini yazmaktadır.

Petrol aramalarıyla ilgilenen her yerbilimci için yararlı olacak bir kitap,

Dr. Namık Çağatay

GEOCHEMICAL EXPLORATION 1976

(Jeokimyasal Mineral Aramaları, 1976)

C.R.M. But ve I.G.P. Wilding, eds., 1977

Association of Exploration Geochemists Ejepial Vol. No. 6.

Developments in Economic Geology, 8,

Elsevier Bicentific Publishing Company, J⁹Jfs.

Avustralya'da Ağustos 1976 da 25. Uluslararası Jeoloji Kongresi sırasında yapılan 6. Uluslararası Jeokimyasal Mineral Aramaları Smpozyumunu (Sixth international Geochemical Exploration Symposium) nda sunulan biri Türkiye ile

İlgili otuz bildiriyi içermektedir. Bu bildiriler kitapta geçtiği sırayla ve başlıklarıyla şunlardır : 1. Dünya mineral gereksinmesi - mineral arama jeokimyasının görevi (G.J.S. Govett), 2. A.B.D. de altın bileşimi analizlerinin mineral aramalarına uygulamaları (J. C. Antweller ve W. L. Campbell), 3. Tellurium, mineral yatakları için bir kılavuz (J. R. Watterson ve diğerleri), 4. Türkiye'nin Doğu Karadeniz cevher bölgesinde volkanik kökenli sülfid yatakları için jeokimyasal prospeksiyon (M. N. Çağatay ve D. R. Böyle), 5. Woodlawn (N.S. W., Avustralya)'da cevherleşme zonları civarında pirit içinde anomali gösteren iki elementler (W. R. Ryall), 6. Kurşun izotopları ve iz elementlerin bir temel (base) metal sülfid yatağı etrafındaki siyah şeyillerin haritalanmasına uygulanması (B. L. Gulson), 7. Birincil dağılımın Mississippi Valley türü maden yataklarının aranması için kullanılması (H. L. Barnes ve N. G. Lavery), 8. Tabaka şekilli (stratiform) sülfidlerin sülfür izotop ve iz element bileşimlerinin Kanada Kalkam'nda cevher kılavuzu olarak kullanılması (P. K. Seecombe), 9. Detour (Lac. Brouillan bölgesi, Quebec, Kanada) çinko-bakır-gümüş yatağı ile ilgili birincil dağılım şekilleri (I.G.L. Sinclair), 10. Mammoth (Queensland, Avustralya) bakır yatağının Jeokimyası (K. M. Scott ve G.F. Taylor), 11. Mount Isa (Queensland, Avustralya)'nın kuzey batısında bir sahada örtülü bakır cevherleşmesinin jeokimyasal belirtileri (K. F. Bampton ve diğerleri), 12. Lady Laretta (Kuzeybatı Queensland, Avustralya) çinko - kurşun - gümüş yatağının bulunuşu-jeokimyasal aramalar için örnek bir durum (R. Cox ve R. Curtis), 13. Stuart Seivi (Güney Avustralya)'nın mineral arama jeokimyası. (J. H. Rattigan ve diğerleri), 14. Yindarlgooda Gölü (Batı Avustralya) sülfid cevherleşmesine bağlı jeokimyasal dağılım şekilleri (G.H.W. Friedrich ve S. M. Ghristensen), 15. Nikel - demir sülfidleri içeren serpantinlerin bozulması üzerinde kimyasal sınırlamalar (E. H. Nickel ve M. R. Thornber), 16. Yilgarn nikel gossan jeokimyası - yeni verilerle yeniden bir inceleme (P. G. Moescöps), 17. Jeokimya kullanılarak Avustralya'nın batısında lateritik bölgelerde nikel sülfidleri aramanın bazı yönleri

(B. H. Smith), 18. Lateritik kayaçların toplam analizi için bazı analitik jeokimya yöntemlerinin uygulanabilirliği (A.Z. Gedeon ve diğerleri), 19. Çok kurak koşullar altında jeokimyasal mineral aramaları (E. M. El Shazly ve diğerleri), 20. Maden aramada doğal gama radyasyonunun bazı yönleri (G. H. Sherrington), 21. Uranyum aramaları için değişik örnekleme yöntemleri ile uranyum ve beraber bulunan elementlerin yüzey sularında ve ilişkili sedimanlardaki davranışları (K.J. Wenrict - Verbeek), 22. Aligator River (Northern Territory, Avustralya) bölgesinde uranyum için bir dere sedimanı yönlendirme programı (M.F. Foy ve J. E. Gingrich), 23. Yeraltı suyunda uranyum izotopları : Kumtaşı türü uranyum yataklarının aranması için kullanılmaları (J. B. Cowart ve J. K. Osmond), 24. Uranyum aramaları ile ilgili radyoaktif kaynak sularının jeokimya verileri (R.Ä. Cadıgan ve J. K. Felmlee), 25. Toprak hidrokarbon jeokimyası, Avustralya'nın Cooper Basen'inde petrol aramaları için potansiyeli olan bir araç (S. B. Devine ve H.W. Sears), 26. Derinde yerleşmiş katı ve gaz mineral kaynakları için bütünleştirilmiş jeokimyasal aramalar (H. J. Rosier ve diğerleri), 27. Namosl (Fiji)'deki bakır cevherleşmesinin zıt jeokimyasal belirtileri (M. D. Leggo), 28. Doğal olarak ağır metal zehirlenmesi gösteren sahaların Landsat-1 sayısal verileri ile algılanması (B. Bolviken ve diğerleri), 29. Kuzey Finlandiya'da buzul çökeltisi örtüsünün bölgesel jeokimya etüdü ile mineralize sahaların tanımlanması (H. Ştigzelius), 30 jeokimyasal aramalarda ardışık toprak analizleri (S. Gatehouse ve diğerleri).

İçindekilerden de anlaşılacağı gibi kitap bir çok ülkede değişik jeokimya yöntemleri ile farklı jenetik türde metalik maden yatakları, uranyum yatakları ve yeraltı hidrokarbon yataklarının aranması ile ilgili araştırma ve uygulanmış jeokimya programlarını içermektedir, Mineral aramaları jeokimyası dalında çok geniş konuları ve bu konularla ilgili «geniş referans listelerini içeren bu kitap, yeraltı mineral kaynakları aramaları ile ilgilenen yerbilimciler için yararlı olacaktır.

Dr. Namık Çağatay

COLLOQUI NATIONAL «PROTECTION DES
IAUX SOUTERRAINES CAPTEES POUR
L'ALIMENTATION HUMAINE»

(İşletilen yeraltısularının kirlenmeye karşı
korunması)

Orleans, 1977, 4. cilt, 848ş.

Eser, 1 -2 Mart 1977 de Orle'ans'da düzen-
lenmiş olan «İşletilen yeraltısularının kirlenme-
ye karşı korunması» konulu simpozyuma sunu-
lan 84 bildiri ile bunlar üzerinde yapılan tartış-
maları tam metin halinde içermektedir. Bildiri-
lerde esas olarak şu 3 temas üzerinde durul-
muştur :

Kirlenmeye neden olan dış etkenler
Kirliliğin yayılımının doğal koşullar
Ekonomik etkenler.

Dr. Eman Şamilgil

HYDROGEOLOGY OF KARSTIC TERRAINS
(HYDROGEOLOGIE DES TERRAINS
KARSTIQUES)

*International Association of hydrogeologist,
1976, 190a., 68şek., B tablo,*

Karst hidrojeolojisi komisyonuna dahil 17
yazar tarafından bir kısmı İngilizce ve diğer bir
kısmı da Fransızca olarak kaleme alınan makale-
lerde şu konulara yer verilmiştir :

Genel olarak karst hidrojeolojisi ile ayrıca,
karbonatlı olmayan kayalardaki karst olayı,

Karst hidrojeolojisi'nin fiziksel temelleri.

Arama ve işletmeye ilişkin sorunlar.

Dr, Eman Şamilgil

